

جامعه‌شناسی

مرتضی غلامپور خرد

www.ketab.ir

سرشناسه: غلامپور فرد، مرتضی، ۱۳۶۳.

عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی = sociology/گردآورنده مرتضی غلامپور فرد.

مشخصات نشر: تهران: مرتضی غلامپور فرد، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۴۱۲ ص.

شابک: ۹۷۸۶۰۰۴۱۳۳۳۰: ۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: جامعه‌شناسی

رده‌بندی کنگره: ۲۱۳۹۳ ج ۸/غ/۵۸۵ HM

بندی دیویی: ۳۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۵۰۵۴

جامعه‌شناسی

sociology

مرتضی غلامپور فرد

طراح جلد و صفحه‌آرا: حمیدرضا سرابی

حروف نگاری: سعیده بیات

ناشر: مولف

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

چاپ و صحافی: ارس

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

تقدیم به:

و فرزند بلندم رام

خداوند بزرگ را شاکریم که توفیق تهیه این اثر پیش آمد تا مجموعه‌ای به دست دهد که توانسته است ابعاد وسیع‌تری از علم و رشته جامعه‌شناسی را معرفی و رشته‌های تخصصی موجود در ذیل این رشته را عرضه نماید تا منبعی جامع از این رشته تخصصی در دست باشد که قادر به معرفی شاخه‌های تخصصی این رشته علاوه بر معرفی کلی آن (هرچند به صورت اجمالی) باشد؛ علاوه بر آن، بنیادین علم را با سایر رشته‌های علمی نیز نشان دهد.

ما در این کتاب فصول زیر را با محتویات جزئی ذکر شده خواهیم دید:

فصل ۱: معرفی جامعه‌شناسی؛ تعریف جامعه‌شناسی، موضوع جامعه‌شناسی، اهمیت مطالعه جامعه-شناسی، بزرگ جامعه‌شناسی تقسیم‌بندی‌های جامعه‌شناسی

فصل ۲: ارتباط جامعه‌شناسی با سایر علوم؛ تاریخ، جغرافیای انسانی، مردم‌شناسی یا انسان‌شناسی، فرهنگی، اقتصاد، جمعیت‌شناسی، قوم، آمار، جامعه‌نگاری، زبان‌شناسی، روان‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، سیاست

فصل ۳: فرهنگ و جامعه؛ تعریف فرهنگ، بخش‌های مختلف آن، تغییر فرهنگی، تنوع فرهنگی، فرهنگ و تمدن، فولکلور، هنجارهای فرهنگی، انواع فرهنگ، انواع فرهنگ‌پذیری، واپس‌ماندگی فرهنگی و ضربه فرهنگی، قوم‌مداری، تعریف جامعه، انواع جامعه،

فصل ۴: پزشکی و سلامت؛ شالوده اجتماعی سلامتی، طایفه و سلامتی، جنسیت و سلامتی، نژاد و سلامتی، سالخورده‌گی و سلامتی، پزشکی و سلامتی در حال تغییر، دیدگاه‌های جامعه-شناختی درباره تندرستی و بیماری،

فصل ۵: تغییرات اجتماعی؛ تعریف تغییر اجتماعی، جایگاه تغییر اجتماعی در جامعه‌شناسی، اهمیت جامعه‌شناسی تغییرات اجتماعی، زمان‌بندی تغییر اجتماعی، ویژگی‌های اجتماعی، انواع تغییر اجتماعی، تغییر اجتماعی و تحول اجتماعی، تغییر اجتماعی و تغییر فرهنگی، «انواع تغییر»، روش‌های مطالعه تغییرات اجتماعی، تغییر اجتماعی در اندیشه کلاسیک‌های جامعه‌شناسی، عاملیت نخبگان، دولت و تغییر اجتماعی، ایدئولوژی و تغییر اجتماعی، تکنولوژی و تغییر اجتماعی، سنت و تغییر اجتماعی، هزینه‌های تغییر

فصل ۶: خانواده و ازدواج؛ تعریف خانواده، اهمیت تحقیق در زمینه خانواده، منشا و تحول خانواده، جایگاه خانواده، وظایف و کارکردهای خانواده، تیپ‌شناسی خانواده، دیدگاه‌های نظری درباره خانواده، خانواده و رضایت زناشویی، گفتگو در خانواده، خشونت و سوء استفاده در زندگی

خانوادگی، خانواده و نهادهای اجتماعی، آینده خانواده، شیوه‌های فرزند پروری، تعریف ازدواج، هدف ازدواج، انتخاب همسر، طلاق، دلایل طلاق

فصل ۷: انحرافات اجتماعی: تعریف کجروی و انحرافات اجتماعی، جامعه‌شناسی کجروی، نظریات مختلف درباره کجرفتاری، تبیین‌های زیست‌شناختی (گونه‌های مجرمان)، تبیین‌های روانشناختی: حالات ذهنی نابهنجار

فصل ۸: قشربندی، نابرابری و تحرک اجتماعی: تعریف قشربندی و نابرابری، دیدگاه کارکردی و نظریه نابرابری اجتماعی دورکیم، دیدگاه برخوردی و نظریه نابرابری اجتماعی مارکس، دیدگاه موردی - غیرانتقادی و نظریه نابرابری اجتماعی ماکس وبر، نابرابری‌های اجتماعی در کشورهای سرمایه‌داری، نابرابری جهانی و نابرابری اجتماعی در کشورهای در حال پیشرفته، پیامدهای قشربندی اجتماعی، تعریف تحرک اجتماعی، ملاک‌های تحرک طبقه، تحرک اجتماعی در جوامع مختلف، سیستم تحرک اجتماعی

فصل ۹: گروه و نظریه‌های اجتماعی: تعریف گروه، انواع گروه‌ها، اهمیت گروه‌ها، رهبری گروه، کنشهای متقابل در گروه‌های اجتماعی، جنگ و دینامیزم گروهی، آهنگ حرکت گروه‌ها، تعریف نهاد، خصوصیات نهادهای اجتماعی، انواع نهادهای اجتماعی، کارکردهای بنیادی نهادها، اهمیت نهادها، دگرگونی نهادهای اجتماعی، تفاوت میان موسسه و نهاد

فصل ۱۰: جنگ و انقلاب: تعیین حد و تعریف، جنگ، جنگ‌شناسی، نظریات جامعه‌شناختی جنگ، ویژگی‌های اقتصادی جنگ، جمعیتی جنگ، ویژگی‌های قوم‌شناختی جنگ، خصائص روانی جنگ، نتایج روانی جنگ‌ها، شکل‌های مسلح طلبی، در مفهوم انقلاب، ویژگی‌های اساسی انقلاب، تئوری‌های تبیین‌کننده پیدایش انقلاب، مگرش اخلاقی بر انقلاب، انقلاب و دیکتاتوری: نتایج کوتاه مدت، انقلاب و توسعه: نتایج درازمدت، انقلاب و نظام بین‌المللی، نتیجه انقلاب

فصل ۱۱: حکومت و سیاست: تصویری کلی از جامعه‌شناسی سیاسی، مفهوم دولت، شناخت قدرت، تعریف قدرت اجتماعی، قدرت شخصی و قدرت اجتماعی، منابع قدرت، قدرت متخصص، قدرت مرجعیت، مشروعیت، اجبار، چارچوبه‌های سیاست، انواع حکومت سیاسی، پادشاهی، دموکراسی، دموکراسی مشارکت، دموکراسی نمایندگی، اقتدار، شکل‌های اقتدار، اقتدار طلبی، نفوذ، تغییر سیاسی و اجتماعی، جهانی شدن و جنبش‌های اجتماعی، ملت‌ها و ملی‌گرایی در کشورهای در حال توسعه، حزب‌ها و گروه‌های سیاسی، گروه‌های ذی نفوذ

فصل ۱۲: ارتباطات جمعی و رسانه‌ها: ماهیت وسائل ارتباط جمعی، وسایل ارتباط جمعی در جامعه معاصر، روند تکوین ارتباطات جمعی، جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی، ارتباطات جمعی و فایده فرهنگی، وسایل ارتباط جمعی و توسعه اجتماعی و اقتصادی، نظریه‌های رسانه‌های گروهی، تاثیر

تغییرات جمعیتی بر وسایل ارتباط جمعی، روزنامه‌ها، روزنامه‌ها به عنوان وسایل ارتباط جمعی معاصر، توسعه روزنامه‌ها، پخش تلویزیونی، تلویزیون به عنوان رسانه معاصر، روابط تلویزیون با فرهنگ، آثار و نقش تلویزیون، رادیو به عنوان رسانه معاصر، جامعه‌شناسی معرفتی و رادیو-تلویزیون، کتاب به عنوان یک وسیله ارتباط جمعی، مجلات به عنوان وسیله ارتباط جمعی معاصر، فیلم‌ها به عنوان یک رسانه، صنعت معاصر نشر آگهی‌های بازرگانی، پوشش خبری دهکده جهانی، اینترنت، محل‌های خبری در اینترنت، رشد نگرانی درباره اخلاق رسانه‌ای، اثرات وسایل ارتباطی در این کتاب و دراز مدت، طبقه بندی‌ها، امور جنسی و خشونت، دنیای کودکان، زندگی و ادگ

فصل ۱: آموزش و پرورش: نظریه‌های کلاسیک در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، مدرسه به مثابه سازمان آموزشی، جامعه‌شناسی کلاس درس، آموزش و پرورش و فرایند قشربندی، آموزش و پرورش و سیاست، تأثیرات محیط خانواده بر موفقیت تحصیلی، نقش‌های مکمل خانواده و مدرسه، تأثیر مدرسه و خانواده بر یادگیری، تعریف جامعه‌پذیری، هدفهای جامعه‌پذیری

فصل ۱۴: کار و شغل: کثرت‌رنگی‌های کلی کار در عصر جدید، موضوع جامعه‌شناسی کار، زنان و کار، چالش کار و خانواده، کار در خانه، بیکاری، مهارت زدایی، سوسیالیسم، سرمایه‌داری، بورژوا و پرولتاریا، تقسیم کار و وابستگی، اسناد

فصل ۱۵: دین: تعاریف دین، پیشینه، اهمیت اجتماعی دین، کارکردهای دین، تحول دین، مکاتب و رهیافت‌های مهم در جامعه‌شناسی دین، نظریه‌های جامعه‌شناسی دین، مذهب، کارکردهای مذهب، سحر و جادو، غیردینی شدن یا دنیوی شدن

فصل ۱۶: اجتماعات شهری و روستایی: شهر قبل از انقلاب، صنعتی، شهری شدن در آغاز انقلاب صنعتی، مشکلات ناشی از شهری شدن بعد از انقلاب، صنعتی، شهرهای صنعتی، شهر در کشورهای توسعه نیافته، شهرنشینی در ایران، نظریه‌های جامعه‌شناسی شهری، برنامه‌ریزی شهری، تعریف روستا، تعریف جامعه‌شناسی روستایی، جمعیت روستا، فرایندی در روستا، خانواده روستایی، کارکرد خانواده روستایی، سبک زندگی در روستا

فصل ۱۷: روشهای تحقیق در جامعه‌شناسی: شناخت و شیوه‌های آن، کاوشگری، آشنایی و علم، نظریه‌های شناخت و روش‌شناسی، الگوهای تبیینی نظریه و تحقیق، ماهیت علیت، طرح تحقیق، مفهوم سازی و سنجش، عملیاتی کردن، شاخصها، مقیاسها و گونه‌شناسی‌ها، منطق نمونه‌گیری، آزمایشها، روشهای اسنادی، تحقیق پیمایشی، تحقیق میدانی، مطالعات موردی، تکننگاری، تحقیق بدون مزاحمت، تحقیق ارزشیابی، کمی کردن داده‌ها، تحلیلهای مقدماتی، پردازش داده‌ها، اعتبار و روایی، آمار در علوم اجتماعی، اصول اخلاقی و سیاست تحقیق اجتماعی، تکنیک‌های خاص تحقیق، تأثیر و نفوذ جامعه‌شناسی

فصل ۱۸: نظریه‌های مختلف جامعه‌شناسی: پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی، نظریه‌سازی در جامعه‌شناسی، نظریه پردازان بزرگ جامعه‌شناسی، انواع مکاتب نظریه‌های جامعه‌شناسی، تحولات اخیر در نظریه جامعه‌شناسی

در نهایت لازم است از تمامی عزیزانی که در تهیه این کتاب ما را یاری کردند، اعم از مشاوران و حروف چینان و صفحه آرا کمال سپاس و قدردانی را داشته باشیم. گفتنیست ارتباط مخاطبان با نویسنده از طریق آدرس پست الکترونیک زیر باعث دلگرمی و افتخار خواهد بود:

مرتضی غلامپور فرد - شهریور ماه ۱۳۹۳

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۸		مقدمه
۹		فصل اول: معرفی جامعه‌شناسی
۲۰		فصل دوم: ارتباط جامعه‌شناسی با سایر علوم
۴۱		فصل سوم: فرهنگ و جامعه
۶۹		فصل چهارم: پزشکی و سلامت
۸۶		فصل پنجم: تغییرات اجتماعی
۱۲۶		فصل ششم: خانواده و آسواچ
۱۵۱		فصل هفتم: انقلاب اجتماعی
۱۶۶		فصل هشتم: قشری‌دین و تحرک اجتماعی
۱۸۸		فصل نهم: گروه‌ها و نهادهای اجتماعی
۲۰۸		فصل دهم: جنگ و انقلاب
۲۴۰		فصل یازدهم: حکومت و سیاست
۲۵۶		فصل دوازدهم: ارتباطات جمعی و رسانه‌ها
۲۹۲		فصل سیزدهم: آموزش و پرورش
۳۱۲		فصل چهاردهم: کار و شغل
۳۲۷		فصل پانزدهم: دین
۳۴۴		فصل شانزدهم: اجتماعات شهری و روستایی
۳۶۰		فصل هفدهم: روشهای تحقیق در جامعه‌شناسی
۳۸۳		فصل هجدهم: نظریه‌های مختلف جامعه‌شناسی
۴۱۰		منابع

مقدمه

رشته جامعه‌شناسی به عنوان یکی از جوان‌ترین رشته‌های علوم انسانی و یکی از فرزندان فلسفه، توانسته است در دانشگاه‌ها و مجامع علمی جایگاه ویژه‌ای برای خود اختصاص دهد و نوابغ بسیاری را از سرتاسر جهان به خود جلب کرده و تحصیل کرده خود کند. این علم به عنوان رشته‌ای که سعی دارد اجتماعات انسانی را تجزیه و تحلیل کرده و به خوبی بشناسد تا از این طریق بتواند آنها را پیش‌بینی و به خوبی کنترل کند، در عرصه‌های بی‌شماری کاربرد دارد و بنابراین روز به روز رونق بیشتر و بیشتر مورد توجه و اقبال مردم و نیز دانشجویان قرار می‌گیرد.

امروزه رشته جامعه‌شناسی دارای شاخه‌های متعددی شده است و همچنان که روزی خود او از دل فلسفه پیروی می‌کرد اکنون فرزندان بسیاری دارد که هر کدام در پی سرنوشت خود رفته‌اند و حتی هر کدام از آنها نیز والدین فرزندان متفاوت شده‌اند؛ بنابراین هر کدام از شاخه‌های جامعه‌شناسی در سراسر جهان متوجه مسائل و ویژه‌ای را به خود اختصاص داده، روشهای تحقیق و اهداف خاصی را پیروی می‌کنند. جامعه‌شناسی سیاسی، جغرافیایی، تاریخی، و نابرابری‌های اجتماعی، جامعه‌شناسی پزشکی و سلامت و ... از شاخه‌های اصلی جامعه‌شناسی هستند.

همانطور که می‌دانیم جامعه‌شناسی بر بررسی و مطالعه واقعیت‌های اجتماعی و دگرگونی‌ها و تحولاتی که در زندگی اجتماعی انسانها رخ می‌دهد، از اصول و قوانین معینی پیروی می‌کنند، توجه نشان می‌دهد. دامنه این علم بسیار گسترده شده و رشته‌های فرعی متعدد، مانند جامعه‌شناسی دین، جامعه‌شناسی شهری، جامعه‌شناسی روستا، جامعه‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی کار و صنعت از آن جدا شده و در مورد هر کدام تحقیقات و مطالعات فراوانی انجام شده است. (بروس، ۱۳۷۹، ۱۰ و ۱۱)

با مطالعه جامعه‌شناسی است که می‌توانیم نگاه تازه‌ای به محیط اجتماعی بیافکنیم و جایگاه خود را در جامعه مشخص کنیم و نیز گروه‌هایی را که با آنها کمتر در ارتباطیم یا هرگز با آنها تماس نداشته‌ایم، دوباره بررسی کنیم. با استفاده از ابزارهایی که جامعه‌شناسی در اختیار ما قرار می‌دهد، قادر خواهیم بود محیط‌های دیگر و فرهنگ‌هایی را که قبلاً از آن کم‌اصطلاح‌تر بود، بشناسیم. جامعه‌شناسی ممکن است توانایی ما در فهم منشا نظرها و گرایش‌هایی که با نظرها و گرایش‌های ما به کلی متفاوت است افزایش دهد و در نهایت، می‌توانیم با آن به فهم نیروهای اجتماعی موثر بر رفتار ما و اطرافیان ما نایل آییم. (بروس، ۱۳۷۹، ۱۶)